

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการหรือเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นั่นคือ การศึกษาเป็นกระบวนการในการอบรมและถ่ายทอดความรู้และทักษะที่สำคัญ และถือว่าเป็นความจำเป็นในความจำเป็นในสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละยุคแต่ละสมัย หรืออีกนัยหนึ่งการศึกษามุ่งหวังให้บุคคลได้เกิดพัฒนาการทางความรู้ ความสามารถตลอดเวลา หรือเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (A Life-Long Process) และความหมายที่เป็นส่วนสำคัญก็คือ การศึกษาเป็นการฝึกอบรมบุคคลให้มีศีลธรรม จริยธรรม ทักษะและมีค่านิยมอันดีงามภายใต้กรอบระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่คนให้ความสำคัญและให้ความคาดหวังไว้มาก จะเห็นได้ว่า บัณฑิต วิศวกร และบุคลากรอื่น ๆ ต่างก็ต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ดีที่สุด และให้ได้รับการศึกษาสูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางรัฐบาลก็ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน เพราะเชื่อว่าการศึกษามีส่วนที่จะพัฒนาได้ทั้งบุคคล และประเทศชาติ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและความคาดหวังสูงแก่การศึกษา จึงได้ทุ่มเททรัพยากรต่างๆ ให้กับการจัดการศึกษา

การศึกษาของชาติจะบรรลุเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ย่อมขึ้นอยู่กับแนวนโยบายและการวางแผนการศึกษาที่ถูกต้อง และมีทิศทางที่แน่นอน นอกจากนี้สิ่งที่ยังมีความสำคัญขึ้นอยู่กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบในต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กันและใช้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาจึงมุ่งที่จะส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์ให้แก่สังคม รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และมุ่งที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ จึงได้แถลงนโยบายการศึกษาของรัฐบาลซึ่งมี พลเอก เปรม

ดิณัฐลาเนห์ เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงเมื่อวันศุกร์ที่ 20 พฤษภาคม 2526 (วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 3) ว่า

"รัฐมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นรากฐานการปกครองของประเทศ-
ไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การประกอบอาชีพ การพัฒนา
ชนบท ภารกิจเยาวชนไทยเพียบพร้อมด้วยความรู้ ความคิด มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบ
วินัยและพละทานมัยสมบูรณ์"

และในข้อ 5.7.2 การจัดการศึกษาระดับวิทยาลัยจะพัฒนารูปแบบการประสาน
งานของวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน ให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันในการสอน การวิจัย
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารทางวิชาการ และจะใ้กว้างแผนในการผลิต
นักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และตลาดแรงงาน เพื่อมิให้สูญเสียทรัพยากร
ของชาติไปโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งฝ่ายผู้จัดการศึกษา นักศึกษา และผู้ปกครอง

5.7.3 การอาชีวศึกษา จะพัฒนารูปแบบและจัดระบบการประสานงานของ
สถาบันอาชีวศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐบาล
และภาคเอกชน

* แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดไว้ว่า การอาชีวศึกษา
เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กันตามความต้องการของท้องถิ่นและ
สังคม

* - การศึกษาวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา (รวมทั้งระดับ ปวช.) มุ่งฝึกให้ผู้เรียน
มีประสบการณ์ มีความรู้ ความชำนาญ ที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติ และประกอบอาชีพได้จริง
อย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รู้แนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล
อีกอย่างหนึ่ง การจัดสถานศึกษาอาจจะจัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัด
เป็นเอกเทศโดยเน้นการฝึกทักษะในระดับกึ่งฝีมือและระดับฝีมือ

- การศึกษาวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา มุ่งศึกษาวิชาชีพในระดับสูงเพื่อให้มีความ
สามารถและมีความชำนาญ เฉพาะอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาตลาดแรงงาน การจัก
สถานศึกษาอาจจัดเป็นสถาบันเฉพาะอย่าง จัดรวมอยู่ในวิทยาลัยหรือจัดในมหาวิทยาลัยก็ได้
ตามความเหมาะสม

การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่ไ้จัดไว้เพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพเป็นหลักฐาน
 ในอนาคต และเพื่อช่วยผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน หรือเปลี่ยน
 อาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม ในอภิศถการอาชีวศึกษาไม่ได้รับความสนใจและให้ความสำคัญเท่าที่ควร
 เนื่องจากค่านิยมของสังคมไทยในอภิศถการของคนทำงานกวดการออกแรงใช้ฝีมือ เป็นคนที่มี
 ฐานะที่ต่ำต้อยในสังคม งานหลักของสังคมในอภิศถการกระทั่งถึงปัจจุบันยอมรับว่างานราชการ
 เป็นงานที่มั่นคงที่สุด มีเกียรติที่สุด และไม่คงเห็นกเห็น้อย ลำบากตรากตรำ ความคึกของ
 ผู้ปกครองที่จะสนับสนุนให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพส่วนตัวหรือทำงานในภาคเอกชนจึง
 เป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับของสังคมในสมัยนั้น

เมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับแรกในปี พ.ศ.2503
 การผลิตกำลังคนในระดับกลางโดยเฉพาะช่างเทคนิค และช่างฝีมือ จะเป็นองค์ประกอบสำคัญ
 ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาจึงได้เพิ่มปริมาณสูงขึ้น
 เรื่อยทุกปี สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจึงได้มีการพัฒนาปรับปรุง ขยายทั้งค่านปริมาณ
 และสาขาวิชาที่สอน เพื่อสนองความต้องการของสังคม ประกอบกับการลดจำนวนบุคคลเข้า
 รับราชการในปัจจุบันมีจำนวนลดลงมาก จึงทำให้มีผู้สนใจเข้าศึกษาในสายอาชีวศึกษามาก
 ยิ่งขึ้น

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา มี 5 ประเภทวิชาคือ

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม
2. ประเภทวิชาเกษตรกรรม
3. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
4. ประเภทวิชาคหกรรม
5. ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

ระดับการศึกษาที่จัดสอนในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

1. หลักสูตรระยะสั้น ระยะเวลาเรียน 225 ชั่วโมง เปิดสอนในโรงเรียน
 สारพักช่วง และศูนย์ฝึกวิชาชีพ
2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) รับนักเรียนที่สำเร็จชั้น
 ม.3 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษา 1 ปีในโรงเรียนสาร์พักช่วง

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รั้บนักเรียนที่สำเร็จชั้น ม.3 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ 3 ปี เปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา

4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) รั้บนักเรียนที่สำเร็จชั้น ม.6 หรือเท่าเข้าศึกษาต่อ 2 ปี ในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา

5. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รั้บนักเรียนที่สำเร็จระดับ ปวช. เข้าศึกษาต่อ 2 ปี เปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา

นโยบายการอาชีวศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) กรมอาชีวศึกษา จักลำดับความสำคัญตามนโยบายดังนี้ (รายงานประจำปี กรมอาชีวศึกษา 2526 : 7-8)

1. ขยายการศึกษาวชิชีพให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะในชนบทตามรูปแบบที่ เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสังคม ทั้งนี้จะคำนึงถึงความพร้อมของความสามารถใน การจัก ความต้องการของตลาดแรงงาน และกำลังทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย

2. เร่งปรับปรุงมาตรฐานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และอยู่ในระดับ ไกลเคียงกัน

3. ปรับปรุงหลักสูตรระบบการเรียนการสอนวิชาชีพให้เบ็ดเสร็จในตัวเอง โดย มุ่งให้เป็นการศึกษาที่เหมาะสมกับอาชีพอิสระ และสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ได้อย่างแท้จริง

4. เร่งส่งเสริมและพัฒนาการอาชีวศึกษาเกษตรระยะสั้น ให้สอดคล้องกับ ทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้ อย่างนาสุก

5. ให้สถานศึกษามีการร่วมมือกับวงการธุรกิจอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ การเอกชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษา ฝึกงานและสนองความต้องการซึ่งกันและกัน

6. ให้สถานศึกษามีการร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิด การประหยัดและมีประสิทธิภาพ

7. รัฐจะกำหนดมาตรการให้รัฐวิสาหกิจและสถานประกอบการเอกชนมีส่วนร่วม ในการจัดการฝึกอาชีพ ทั้งนี้อาจดำเนินการเอกเทศหรือร่วมกับสถานศึกษาก็ได้

8. เร่งผลิตและปรับปรุงคุณภาพของครูอาชีวศึกษาให้ประสานและสอดคล้องกันระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้

9. ประสานการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินการอาชีวศึกษาทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดเอกภาพ

10. ให้สถานศึกษาคำเนินการในด้านภารกิจทางวิชาการให้บริการแก่ชุมชนและสังคมให้กว้างขวาง เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกอบอาชีพของประชาชนให้สูงขึ้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความพร้อมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

11. ให้มีการประสานสัมพันธ์กันระหว่างการอาชีพกับการอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอื่น

12. ให้มีการศึกษา วิจัย และติดตามประเมินผล เพื่อหารูปแบบและลักษณะของการจัดการอาชีวศึกษา และนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

13. ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาให้มากขึ้น

14. รัฐจะกำหนดมาตรฐานของผู้ที่ประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ ให้เท่าที่จำเป็น

นายบรรจง ชูสกุลชาติ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา ได้มอบนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา นำไปปฏิบัติอีก 4 ประการ สรุปได้ดังนี้ (แนวนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษา, 2528 : 3-16)

1. การเร่งรัดพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา

เพื่อให้สามารถผลิตกำลังได้สอดคล้องกับสภาพการมีงานทำในแต่ละยุคสมัย การอาชีวศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนาต่อไป

1.1 การสร้างความเข้มแข็งเอกภาพในการอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษามีสถานบันในสังกัดหลายประเภท ทั้งอยู่เกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ อาจจะมีปัญหาในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน สิ่งที่น่าจะเป็นหนทางในการหาทางเร็ววิธีบรรเทาปัญหาได้อย่างรวดเร็วก็คือ การรวมพลังของสถานศึกษาในสังกัด ในระดับจังหวัด ระดับภาค ให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ค่านการใช้ทรัพยากรและระคมความคิด เพื่อหาทางเร่งรัดแก้ไขปัญหา และร่วมเนื่ก
กำลังดำเนินงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบและนโยบายเร่งด่วนของรัฐอย่างแท้จริง

1.2 การจัดหาชีวิตศึกษาที่ครบวงจร

การอาชีวศึกษาเป็นงานสร้างคุณภาพคน สร้างคุณภาพชีวิต ด้วย
การเสริมสร้างทักษะ ความรู้และความคิด เพื่อให้ผู้เรียน สามารถประกอบอาชีพได้ตาม
ความถนัดและสนใจ สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการอาชีวศึกษาก็คือ การสอนให้คน "ทำเป็น
จัดการเป็น บริการเป็น ชายเป็น"

2. การสร้างเสริมวินัยของความเป็นครู

ปัญหาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษา ส่วนหนึ่ง
มีโซปัญหาค่านักทะวิชาชีพ แต่เป็นปัญหาค่านอุปนิสัย ความรับผิดชอบ และบุคลิกภาพอื่น ๆ
ที่ไม่พึงประสงค์

ครูจะทอสร้างบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ในโลกของการทำงานแก่ศิษย์
คือให้มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความตรงต่อเวลา และความมีวินัย สิ่งเหล่านี้มิได้
เกิดจากการถ่ายทอดหรือรับฟัง แต่ครูจะทอกระทำเป็นตัวอย่างด้วย ซึ่งการสร้างวินัย
แห่งความเป็นครูนั้น ครูจะทอสร้าง 3 ภูมิในใจให้เกิดขึ้นคือ ภูมิธรรม - ภูมิรู้ และ
ภูมิฐาน

3. การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา

ภาระหลักของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา มี 4 ประการคือ

3.1 การสอนวิชาชีพ

การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา จะทอมุ่งเน้นการจัดอาชีวศึกษา
ที่ครบวงจร เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถสร้างงานขึ้นเองได้ นอกจากนี้ตลาดแรงงาน
ภาคเอกชนมีการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงเร็ว ดังนั้นสถานศึกษาจะทอผลิตผู้ที่มีคุณภาพตรง
ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3.2 การบริการชุมชน

ในฐานะที่สถาบัน สังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็นต้นตำรับ สำหรับ ทางด้านวิชาชีพ จึงต้องพร้อมที่จะบริการวิชาชีพแก่ชุมชน เพราะการให้การศึกษาแก่เด็ก ในระบบอื่นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมยังไม่พอจะทอกระหนักรถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคม ที่ไม่มีโอกาสอยู่ในระบบโรงเรียนอีกด้วย

3.3 การวิจัยและพัฒนา

การวิเคราะห์ วิจัยเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในระบบของอาชีวศึกษา ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน บุคลากร การจัดหาอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มีความเหมาะสม เพียงพอ มีปัญหาอย่างไร ซึ่งผู้บริหารจะต้องกำกับดูแลและติดตามผลอย่างใกล้ชิด

3.4 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่มุ่ง สร้างให้นักเรียน นักศึกษา มีบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ เป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่งดงาม ทั้งกายและใจ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสามัคคี และอื่น ๆ

4. การยึดหลักและวิธีการในการทำงานร่วมกัน

ในการทำงานอาชีวศึกษาในบรรยากาศวิถุประสงค์นั้น จะต้องทำงาน ร่วมกับบุคคลหลายระดับ หลายฝ่าย ซึ่งแตกต่างกันทั้งความคิด ความรู้ และประสบการณ์ มีการทำความเข้าใจกัน มีการประชาสัมพันธ์และมีความซื่อสัตย์กัน ผู้บริหารจะต้องมีหลักที่ยึดมั่นอยู่ในใจ เพื่อจะได้ประคับประคองตัวเอง ให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวงไปได้

กรมอาชีวศึกษา ได้กำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาไว้ ดังนี้ (สกต. สมศ.รี.โย, 2529:50)

1. หน้าที่ของสถานศึกษา สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษา ปกอบรม และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อยรรจีวิตอุปประสงค์ดังกล่าวให้สถานศึกษาคำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดการศึกษาตามหลักสูตรและแผนการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในด้านเกษตรกรรม คนกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรมในระดับต่างๆ

1.2 จัดการศึกษา ปกอบรมหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพิเศษ

1.3 วิเคราะห์ และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพต่างๆ

1.4 ปกอบรมนักเรียน นักศึกษา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ

1.5 ให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น

1.6 รับการค้าที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

1.7 ประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของนักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่เข้ารับการปกอบรม

จากความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2520) นโยบายการอาชีวศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) และนโยบายของอิมตกรรมอาชีวศึกษา (พ.ศ.2528) จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จะต้องมีการหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทวิชาที่เบ็ดสอนในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของรัฐ และตลาดแรงงาน บุคคลที่สำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นที่ไปตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ และสอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษาก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างดี โดยจะต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลปะในการบริหารงาน เพื่อให้งานทุกด้านบรรลุตามเป้าหมาย

สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีทั้งสิ้น 199 แห่ง สังกัดหน่วยงานระดับกอง 3 กอง คือ

- กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	มีสถานศึกษา	45 แห่ง
- กองวิทยาลัยเทคนิค	มีสถานศึกษา	78 แห่ง
- กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา	มีสถานศึกษา	76 แห่ง

กรมอาชีวศึกษาได้แบ่งกลุ่มสถานศึกษาในสังกัดทั้ง 199 โรง ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยคำนึงถึงสภาพตามลักษณะภูมิศาสตร์และความสอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ให้สถานศึกษาภายในกลุ่มเดียวกันได้ร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการใช้ทรัพยากร และระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

กลุ่มสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา 5 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มภาคกลาง ได้แก่ สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 5 จำนวน 43 โรง มีผู้บริหาร 172 คน ครู-อาจารย์ 3,121 คน

2. กลุ่มภาคใต้ ได้แก่ สถานศึกษาในเขตการศึกษา 2, 3, 4 จำนวน 39 โรง มีผู้บริหาร 152 คน ครู-อาจารย์ 2,615 คน (โรงเรียนสารพัดช่างศรีฯ ยังไม่เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2529)

3. กลุ่มภาคเหนือ ได้แก่ สถานศึกษาในเขตการศึกษา 7, 8 จำนวน 39 โรง มีผู้บริหาร 156 คน ครู-อาจารย์ 2,593 คน

4. กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สถานศึกษาในเขตการศึกษา 9, 10, 11 จำนวน 46 โรง มีผู้บริหาร 184 คน ครู-อาจารย์ 3,136 คน

5. กลุ่มภาคตะวันออกและภาคกลางบางส่วน ได้แก่ สถานศึกษาในเขตการศึกษา 6 และ เขตการศึกษา 12 จำนวน 32 โรง มีผู้บริหาร 128 คน ครู-อาจารย์ 2,324 คน

รวมทั้ง 5 กลุ่ม มีสถานศึกษา 199 โรง

มีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 792 คน

มีจำนวนครู-อาจารย์ประจำสถานศึกษา 13,789 คน

ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา คำรองตำแหน่ง
ผู้อำนวยการ ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ใ้กำหนดลักษณะงานที่ปฏิบัติ
สำหรับผู้อำนวยการ (มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ข้าราชการครู 2528:34)
ไว้ดังนี้

"วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่และวิธีดำเนินงานของบุคลากรในสถาน
ศึกษา ควบคุมดูแลและติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การเรียนการสอนและ
ฝึกอบรม จัดทำระเบียบและวัสดุการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร แผนการสอน โครงการ
สอน ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ จัดโปรแกรมการเรียน คู่มือประกอบการเรียนการสอน
วัสดุอุปกรณ์การศึกษา จัดบริการแนะแนว ห้องสมุดและสื่อทางการศึกษาให้ใช้ได้สถาน-
ศึกษาและสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้ จัดฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น ควบคุมดูแลงานธุรการ หรืองานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เช่น อาคาร
สถานที่ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ทะเบียนและเอกสารให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมดูแล
ปกครอง จิตระบบงานในสถานศึกษา กำหนดลักษณะงาน มอบหมายงานให้เหมาะสมกับ
ความรู้ ความสามารถ ติดตามให้คำปรึกษา แก้ปัญหาและนิเทศ บังคับบัญชา ครู อาจารย์
นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่นให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องครบถ้วน ดูแล
สวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น สร้าง
เสริมความสัมพันธ์กับผูปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น จัดกิจกรรมและส่งเสริมการ
ประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล วิเคราะห์วิจัย และรวบรวม
ข้อมูล จัดทำสถิติต่าง ๆ นำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้เผยแพร่เพื่อ
ปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น
ที่นิยมของประชาชน เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับแต่งตั้ง ตลอดจน
ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง"

นอกจากนี้ กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้
ดังนี้ (ระเบียบกรมอาชีวศึกษา 2522 : 16)

"ข้อ 11. ผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจ หน้าที่และรับผิดชอบในการบริหาร
สถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแผนของราชการ ดังต่อไปนี้

11.1 บริหารสถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการหรือกรม
อาชีวศึกษามอบหมาย

11.2 บริหารสถานศึกษาคำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงของผู้
อำนาจหน้าที่ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของ
กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมอาชีวศึกษา

11.3 บริหารสถานศึกษาคำนโยบายของรัฐบาล และแผนการ
ศึกษาแห่งชาติ

11.4 กำหนดแผนงาน คำเนิงาน ส่งงาน มอบหมาย ประสานงาน
ควบคุม และติดตามผลงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา รับผิดชอบในเรื่องการเงิน
และทรัพย์สินอื่น ๆ ของสถานศึกษา

11.5 กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาน
ศึกษาโดยความเห็นชอบของกรมอาชีวศึกษา

11.6 ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการครู - อาจารย์ เจ้าหน้าที่
คนงาน ภารโรง

11.7 ประเมินผลงาน พิจารณาความดีความชอบ การพิจารณาโทษ
และสั่งลงโทษให้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคำที่ระบุไว้ในข้อ 11.6

11.8 ปกครองบังคับบัญชาและพิจารณาการลงโทษนักเรียน นักศึกษา
หรือผู้เข้ารับการศึกษาอบรม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมอาชีวศึกษา หรือ
สถานศึกษา หรือสถานศึกษากำหนดขึ้น

11.9 วินิจฉัยและสั่งการ เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

11.10 อนุมัติผลการสอบทุกระดับการศึกษาและรายงานให้กรม
อาชีวศึกษาทราบ ภายใน 30 วัน นับแต่วันอนุมัติผลการสอบ

11.11 วิเคราะห์ ประเมินผลงาน รวบรวมข้อมูล และจัดทำสถิติต่าง ๆ

11.12 นำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้ และเผยแพร่
เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษา

11.13 เป็นผู้นำในการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากร ประชาชนในท้องถิ่น ส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ เพื่อความเจริญของสถานศึกษา และท้องถิ่น

11.14 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ลักษณะงานของผู้บริหารระดับกลางจะเห็นว่าผู้บริหารจะคงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารการศึกษาเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การปฏิบัติคุณลักษณะงานดังกล่าว ประสบผลสำเร็จได้อย่างดี จากการศึกษาถึงปัญหาของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีปัญหาหลายประการ ซึ่งเป็นเหตุให้การจัดการอาชีวศึกษาไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย

อนันต์ กรุแก้ว โศกกล่าวถึง แนวทางอาชีวศึกษาในประเทศไทย (วารสาร การศึกษาแห่งชาติ 2525 : 67) ว่า

"จึงกล่าวได้ว่า การอาชีวศึกษาในประเทศไทยได้พัฒนามากว่า 40 ปี ถ้าจะดูช่วงเวลาที่ผ่านมาก็นับว่านานพอสมควร และหากจะพิจารณาถึงผลผลิตจากงานอาชีวศึกษาก็นับว่ามีอยู่มาก แต่ถ้ามองนักวิชาการหรือผู้ที่อยู่ในวงการอาชีวศึกษาว่า เเท่าที่เท่ามาแล้วโดยสถิติเป็นที่พอใจหรือ ส่วนใหญ่คงจะตอบว่า ยังไม่เป็นที่พอใจ ถ้าเราไปเทียบกับประเทศที่พัฒนามาพร้อมกันกับเราในเรื่องนี้ เราคงยังล้าหลังเขาอยู่มาก"

ชญ แสงศักดิ์ โศกกล่าวถึงปัญหาการจ้างงานนักเรียนอาชีวศึกษาว่า (วารสารอาชีวศึกษา 2528 : 16) ว่า

"พ.ศ.2528 เริ่มเห็นเด่นชัดว่า การจ้างงานหรือที่เรียกว่าตลาดแรงงาน มีจำนวนจำกัด เป็นเพราะงานรับจ้างอิมตัว สินค้าขายไม่ได้ งานบางประเภทนายจ้างไม่ต้องการผู้มีประกาศนียบัตรจากโรงเรียนอาชีวศึกษา ผู้ฝึกเองไม่ได้ ผู้มีประกาศนียบัตรก็เลือกงานตามวุฒิอยู่ บางธุรกิจอุตสาหกรรมก็ไม่เชื่อว่ามีผู้สำเร็จอาชีวศึกษา แม้ว่าทางราชการจะตีราคาวุฒิให้แล้วก็ตาม เขาไม่เชื่อความสามารถหรือความชำนาญเพราะเห็นว่าเด็กสมัยนี้ขาดน้ำใจในการทำงาน ขาดทักษะ ความรู้ เจตคติ ไม่ขยัน ไม่อดทนและไม่สูงงาน"

โกศล เพ็ชรสุวรรณ ไก่กล่าวถึงปัญหาอาชีวศึกษา (วารสารอาชีวศึกษา 2528 : 33) ว่า

"การอาชีวศึกษาจะยืนตัวอยู่ได้ ถ้าเรามีครูที่มีคุณภาพ มีกระบวนการสอนที่ดี และมีการศึกษาค้นคว้าประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เราไม่สามารถจะทำงานคนเดียวได้ ในอดีตเราอาจทำได้ แต่ปัจจุบันและอนาคตเราจะทำอย่างนั้นไม่ได้ เราจะคงมีการประชาสัมพันธ์กันอย่างจริงจัง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอาชีวศึกษาจะต่างคนต่างจิตไปคนละทิศละทางไม่ได้"

ในการพิจารณาประสิทธิภาพของหน่วยงานโดยทั่วไป หน่วยงานจะมีความเจริญก้าวหน้า มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง-ต่ำเพียงใด การพิจารณามักจะพุ่งเล็งไปที่ผู้บริหารของหน่วยงานเป็นอันดับแรก และคุณสมบัติภาพ คุณภาพของผู้ร่วมงานเป็นอันดับรองลงมา ที่เป็นดังนี้เพราะว่า ตำแหน่งผู้บริหารเป็นตำแหน่งที่จะต้องจัดดำเนินงานทั้งหมด

เควิส ไก่กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารไว้ว่า (Keith Davis 1962 : 251)

"ผู้บริหารที่ทำหน้าที่บังคับบัญชา จะมีความรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน ริเริ่มการทำงานใหม่ ๆ วางแผนงาน กำหนดนโยบาย พัฒนาปรับปรุงให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และประสานงานในฝ่ายต่าง ๆ ที่คนรับผิดชอบด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงสามารถบันดาลให้หน่วยงานเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงได้ ความสำเร็จส่วนใหญ่ขององค์การขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร หรือผู้บริหาร ผู้บริหารจะคงมีความสามารถที่จะสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติงานเกิดความรัก และความมีศรัทธาในหน่วยงาน เกิดความรู้สึกเสียสละเพื่องาน ห่มเกล้าถึงกาย กำลังใจ กำลังความคิดและสติปัญญา เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย และพร้อมกันนั้นจะต้องทำให้ปฏิบัติงานเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาและเกิดความรู้สึกว่าคุณได้รับความยุติธรรมเพียงพอ ได้รับความเห็นใจและมีความเข้าใจผู้บังคับบัญชาด้วย"

ปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จากการให้สัมภาษณ์ของ นายวิเวก ปางพุทธพงศ์ อธิบดีกรมอาชีวศึกษาในขณะนั้นว่า (ครุปริทัศน์

"ในระยะ 2-3 ปี ที่ผ่านมานี้ ปัญหาที่สำคัญของกรมอาชีวศึกษามีหลายประการด้วยกัน เช่น ปัญหาความไม่สงบ หรือความวุ่นวาย ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นักเรียนไขกฏหมุ่ขี้ไล้ผู้อำนวยกาบบ้าง ผู้บริหารบ้าง หรือขอโน้มนชอนี้ การเรียกร่องที่เกิดขึ้นแบบนี้ เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ระบบการบริหารของสถานศึกษา ความขัดแย้งระหว่างครู-อาจารย์ด้วยกัน แล้วให้นักเรียนเป็นเครื่องมือ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง ให้นักเรียนก่อความไม่สงบขึ้น ซึ่งทางกรมฯ ก็ได้ย้ายผู้บริหารเข้ามาไว้ในกรมฯ หรือย้ายไปอยู่ที่อื่น"

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ดังนี้คือ (เอกสารการสนชชววิชาการจัดการโรงเรียน มัชฌมศึกษา 2525 : 163-164)

"ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือปัญหาในเรื่องการจัดการซึ่งความสำเร็จและความล้มเหลวอยู่ที่การจัดการเป็นสำคัญ ผู้รับผิดชอบในการจัดการโดยตรงก็คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต่อกระทรวงและสำนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ขณะเดียวกันก็มองความสำคัญของคนอื่น สิ่งแรกที่จำเป็นในเรื่องการจัดการก็คือ เป้าหมายของการจัดการนั้นเพื่ออะไร ผู้บริหารจำนวนมากไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน บริหารตามลำพัง ตามระเบียบตามเวลาที่มาถึง การทำงานมีลักษณะเป็นงานประจำ ทำให้โรงเรียนและการศึกษาของชาติไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ผู้บริหารที่จะบริหารให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมึเป้าหมายและปรัชญาการบริหารของตนเองอย่างชัดเจน ในกระบวนการของการจัดการควรจะต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เทคนิคและกระบวนการในการจัดการต่าง ๆ มีมากมายและหลายเรื่องทีผู้บริหารทุกระดับจะต้องให้ความสนใจ คนคว่า ทิศคาม และนำมาปฏิบัติ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าผู้บริหารให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด ในปัจจุบันเรื่องการจัดการไม่ใช่เรื่องสามัญสำนึกออกไป และไม่ใช่วื่องของศิลปินอย่างเดี่ยว แต่เป็นวื่องของศาสตร์พร้อมกันไป ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่าผู้บริหารรู้ศาสตร์ในการจัดการเพียงใด"

วิจารณ์ ศรีสอาน (2526 : 68 - 69) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหาร

"ลักษณะทั่วไปของการบริหารนั้นจะครอบคลุมถึง 3 ประการด้วยกันคือ การกิจของการบริหาร กระบวนการบริหาร และทักษะในการบริหาร ดังนั้นการบริหารการศึกษาไม่ว่าระดับใด ผู้บริหารการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับลักษณะทั้ง 3 ประการนี้"

และ วิจิตร ศรีสอน (2523 : 26) กล่าวว่า

"การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเกี่ยวเนื่องกัน การบริหารที่ดีจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก"

ดังนั้น ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้ลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ทางด้านบริหารการศึกษา จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบริหาร (Management Function) ซึ่งเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติของผู้บริหารทุกคน เพื่อให้งานในหน้าที่ของผู้บริหารบรรลุผลตามต้องการ โดยอาศัยกระบวนการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่ง สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 10) ได้เสนอไว้ 5 ประการคือ

1. การวางแผน
2. การจัดองค์การ
3. การจัดเจ้าหน้าที่
4. การอำนวยการ
5. การควบคุม

ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารมีไต่มากระบวนการบริหารดังกล่าวมาใช้แล้ว ย่อมจะมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ และจะประสบความสำเร็จไต่ยาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู - อาจารย์ ในสถานศึกษา เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเรื่องนี้มาก่อน และคาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเกิดประโยชน์และเป็นแนวทางที่กรมอาชีวศึกษาจะนำไปพิจารณาปรับปรุงวางแผนพัฒนาสมรรถภาพของผู้บริหารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ ในสถานศึกษา-สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตภาคใต้เท่านั้น เพราะเชื่อว่าสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันตามลักษณะภูมิศาสตร์ และมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน ย่อมจะมีความคิดและแนวทางในการบริหารงานคล้ายคลึงกัน ประกอบกับผู้วิจัยรับราชการอยู่สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ สามารถที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเสนอให้กลุ่มและกรมอาชีวศึกษาไทรราชเพื่อจะนำไปใช้ให้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้
2. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อกระบวนการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้

สมมุติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิจัยกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ประการ ตามกรอบแนวความคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ในที่นี้จำกัดเฉพาะผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้

4. ครู-อาจารย์ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งดังต่อไปนี้ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้คือ ครู 1, ครู 2, อาจารย์ 1, อาจารย์ 2, อาจารย์ 3

ผลประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในระดับสูงของกรมอาชีวศึกษาในการจัดโครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยตรง โดยจะกระตุ้นให้ผู้บริหารตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเมื่อทราบผลของการวิจัยนี้

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ สถานศึกษา 1 แห่งจะมีผู้อำนวยการ 1 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ 3 คน

กระบวนการบริหาร หมายถึง วิธีการบริหารงานโดยกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุจุดประสงค์ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนคือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และ การควบคุม

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพทั้งหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2, 3, 4 จำนวน 39 โรง

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้ หมายถึงสถานศึกษาที่เปิดสอน
หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคใต้ จำนวน 38 โรง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ 38 โรง
(โรงเรียนสารพัดช่างครึ่งยังไม่เปิดทำการสอน)

- ผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษาละ 1 คน รวม 38 คน

- ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษาละ 3 คนรวม 114 คน
รวมจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 152 คน

1.2 ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้
38 โรง จำนวน 2,615 คน

1.2.1 จำนวนครู-อาจารย์ 2,615 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดย

ใช้สูตร $n = \frac{N}{1+Ne^2}$ ของยามาเน่ (Taro Yamare)

(บุญธรรม กิจปรีชาวิสุทธิ 2527 : 63)

จำนวนครู-อาจารย์ 2,615 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างได้ 347 คน

1.2.2 ใช้อัตราส่วนกลุ่มประชากร 1 คน ต่อจำนวนครู 7.5 คน

(เฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 347 คน จากจำนวน ครู-อาจารย์
2,615 คน)

1.2.3 จะใช้จำนวนกลุ่มประชากรของครู-อาจารย์และผู้บริหาร

ของแต่ละสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคใต้ดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร	จำนวน	152 คน
กลุ่มตัวอย่างครู-อาจารย์	จำนวน	347 คน
รวมกลุ่มประชากรทั้งสิ้น	จำนวน	499 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จากการศึกษา ค้นคว้า โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มี ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร งานของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อกระบวนการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด

การสร้างแบบสอบถามได้จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และยึดหลักการตามกรอบแนวความคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร การศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และสำนวนภาษา หลังจากนั้นก็นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขความข้อเสอ และแล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับประชากรในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรในสถานศึกษา สังกัดกรม อาชีวศึกษาในภาคใต้ จำนวน 38 โรงเรียน จำนวนประชากร 499 คน ทางไปรษณีย์ ส่วนหนึ่ง ไปส่งและเก็บด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องกระบวนการบริหารการศึกษาของ ผู้บริหาร วิเคราะห์ค่าลักษณะข้อมูลแบบตารางวิเคราะห์ ใช้วิธีการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t (t -test)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อกระบวนการบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย คำนิยมที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสาร วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึงวิธีวิเคราะห์ และการเสนอข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และอุปสรรคในการใช้กระบวนการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวทางการดำเนินการวิจัย

